

ската империя и в Ориента като цяло само че в тях тонът по правило винаги е критичен. Критикуват се отделни личности, които пречат на развитието на търговията, също и местните порядки¹⁵, а революционният емигрантски печат е много по-конкретен - виновно е турското правителство, което макар и да приема търговски закони, го прави само за пред очите на европейците, тъй като не се подобрява благосъстоянието на народа. „За какво ни са търговски закони, когато разбойниците не остават ни един честен човек да премине безопасно из един град в друг ...“ заявява Л. Каравелов в своя в. „Независимост“ през 1873 г.¹⁶ Критичен е и д-р Иван Богоров, но винаги с желанието да се посочи конкретният проблем и начинът за неговото отстраняване. Изходът, според Богоров, е в европейския опит - за разлика от „алъш-вериша“ търговията е наука, която трябва да се изучи, тъй като „всяка работа ся бои от майстора си“¹⁷.

Модерният търговец трябва да бъде добре информиран за паричните курсове, за разнообразието на стоките и техните пазари, за сделките по световните борси - с индустриалната революция (а според някои още с Великите географски открития) светът е направил своите първи стъпки към глобализацията, на която днес сме свидетели. И къде другаде, ако не във вестниците и списанията, поради тяхната актуалност и периодичност, възрожденецът може да потърси и прочете такава информация? Впрочем появата и ползването на подобен род информация е новост за българската търговия и тя се появява за първи път именно през възрожденската епоха, тогава, когато се появява и българската периодика. Още в първите броеве на „Цариградски вестник“ се водят рубриците „Наредник за цените на стоките“ и „Търговски словарник“¹⁸; накрая на всеки брой на в. „България“ се посочват курсовете на основните валути, използвани на цариградския пазар¹⁹; във в. „Съветник“ се помества „Булетин търговски“²⁰, а в „Летоструй“ - „Статистически календар“, съдържащ „По-знаменитите търгове (панайри) в Турция“ и „Сравнителна таблица за житни мери и тегла у по-главните търговски градове наспротив цариградските“²¹.

Българският възрожденски печат запознава детайлно читателите си с протестантската етика, а тя, по израза на нейния добър познавач Макс Вебер, носи „духа на капитализма“. Американският просветен деец и политик Бенджамин Франклин е чуждестранният светски автор, към когото съществува най-голям интерес във възрожденската литература и периодика²². Неговите прословути пословици (всъщност съвети за забогатяване чрез трудолюбие и пестеливост), изречени от устата на „бедния Ричард“ достигат до възрожденеца чрез адаптацията на Константин Фотинов, поместена в сп. „Любословие“ през 1846 г. под заглавие „Съве-